

Namazda hayâlî manevralar

Y. Şan: “Ben Cuma namazlarına gittiğimde câmideyken aklıma kötü şeyler geliyor. Ama hep engellemek istiyorum. Yine de geliyor. Kendimi sıkıyorum. Unutuyorum. Sonra bu defa namazda gelmeye başlıyor. Ben istemeden geliyor. Böyle câmide veya namazda aklımıza kötü şeyler geldiğinde namaz bozulur mu? Ne yapmam lâzım? Bu kötü düşünceleri aklımdan nasıl silebilirim?”

Namazda ve ibâdetlerde aklımızdan kovamadığımız kötü düşünceler, kötü hayaller ve namaz haline yakışmayan vesveseler hakkında Allah’a sığınmaktan ve Allah’tan imdat istemekten başka çâremiz yoktur. Ne mutlu bize ki, bizi her vesîle ile, her türlü kötülöklere karşı koruyan, affeden ve kendisine sığındığımızda bize merhamet eden bir Rabb’imiz var.

Rabb’imiz Kur’ân’da bize şöyle duâ etmemizi öğütlüyor: “De ki: Rabbim! Şeytanların kışkırtmalarından sana sığınırım! Onların yanımda hazır bulunmalarından da sana sığınırım, Rabbim!” (1)

Yüce Kitabımızda şeytandan gelen vesvese ve kötü düşüncelere karşı elimizden tutan iki de sûre var:

*“De ki: Sığınırım ben insanların Rabbine, İnsanların Melikine (mutlak sahip ve hakimine), İnsanların İlâhına. O sinsi vesvesenin şerrinden, O ki insanların göğüslerine (kötü düşünceler) fısıldar. Gerek cinlerden, gerek insanlardan (olan bütün vesvesecilerin şerrinden Allah’a sığınırım!” (2)

*“De ki:”Ben ağaran sabahın Rabbine sığınırım. Yarattığı şeylerin şerrinden. Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden. Ve düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden. Ve kiskandığı vakit kiskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım!” (3)

Şeytanın verdiği vesvese ve kötü hayâllere karşı Kur’ân’ımız elimizden tuttuğuna ve bize korunma yolları gösterdiğine göre, bize düşen sadece ve sadece Allah’a

sığınmak ve O'ndan yardım istemektir. Allah'a sığınan hiçbir kul, eli boş, gönlü dermansız, başı çâresiz kalmamıştır. Allah Erhamü'r-Râhimîn'dir.

Yukarıda verdiğimiz ilk âyet-i celîle'yi tefsîr eden ve vesvesenin hakikatini izah eden Üstad Bedüzzaman hazretleri vesvesenin ehemmiyet verdikçe şişen, ehemmiyet vermezsen sönen, büyük nazarıyla baksan büyüyen, küçük görsen küçülen, korksan ağırlaşan ve hasta eden, korkmazsan hafif olan ve gizli kalan, mahiyetini bilmezsen devam eden ve yerleşen, mahiyetini bilsen ve onu tanısan çekip giden bir musîbet olduğunu kaydeder.

Üstad Hazretlerine göre câhilliğin davet ettiği, ilmin kovduğu, hakkında bilgi sahibi olmadığımızda gelen, bilgi sahibi olduğumuzda ise def olup giden vesvese, şeytanın, ayağımızı kaydırmak için kullandığı ve her salih amelde kalbimize atıp durduğu bir oktur, bir şeytan silahıdır.

Şeytanın evvelâ vesveseyi kalbimize attığını, kalbimiz kabûl etmediğinde ise kalbe düşünce plânında sövmeye benzer edepsiz hayaller verdiğini, bazı pis hatıraları ve edep dışı çirkin halleri hayalin görebileceği şekilde resimlendirdiğini beyan eden Bedüzzaman hazretleri, bu halin ise kalbe “eyvah!” dedirttiğini ve ümitsizlik verdiğini, Rabb'ine karşı edepsizlikte bulunduğu zannını verdiğini; bu zanna düşen kalbin dehşete ve korkuya kapıldığını kaydeder. Bedüzzaman'a göre vesvese içindeki adam bu halden kurtulmak için namazı, niyazı, duâyı, ibâdeti terk edip gaflete dalar. Şeytanın istediği ise, tam da budur!

Üstad Hazretlerine göre bu halden dolayı asla telaş etmemelidir. Çünkü bu bir gerçek sövgü değil, gerçek çirkinlik değil, gerçek eylem değildir; bu bir hayalden ibârettir. Hayale küfür gelmesi gerçek küfür değil, çirkinlik gelmesi gerçek çirkinlik değil, kötülük gelmesi gerçek kötülük değil, edep dışı sûretler gelmesi gerçekten edep dışı bir eylem değildir. Çünkü mantıkça hayal üzerine hüküm bina edilmez. Hüküm; iş, eylem, fiil ve bizzat yapılan işleyiş üzerine bina edilir.

Hem sonra, o çirkin sözler ve kötü hayaller senin kalbinin sözleri ve sarfiyatı değildir. Çünkü senin kalbin bundan muzdariptir, üzülmüyor, korkuyor, ağlıyor. Câmi içinde veya namaz esnasında çirkin bir manzara hayal etmekten dolayı kendi kendine utanç duyan ve kendi kendini sorgulayan bir kalp elbette bu işleyişten dolayı sorumlu tutulamaz, itham edilemez, suçlanamaz. O halde bu pis ve edep dışı hayal ve hâtıralar kalpten değil; kalbe yakın bulunan “lümme-i şeytânîden” yani, şeytanın penceresinden atılıyor.

Bu durumdaki bir vesvese hiçbir şekilde namaza zarar vermez. Ancak zarar

vereceğinden korkulmamalı, üzerinde fazla araştırma yapılmamalı, evham konusu haline getirilmemeli, kalben ümitsizlik içine girilmemeli, bundan dolayı namaz ve ibâdetler asla terk edilmemelidir. Aksi takdirde zarar verir. Çünkü hükümsüz bir hayali hakikat zanneder. Şeytanın çirkin işini ve edepsiz sözlerini kalbine mal eder, kalbinden zanneder. Zarar anlar, zarara düşer. İşte şeytanın istediği budur! (4)

Bedüzzaman'a göre mânâlar kalpten çıktıkları zaman sûretsizdirler, çıplak olarak hayale girerler. Hayalde sûret giyerler. Hayal ise sûretleri her zaman bir sebep altında dokur. Ehemmiyet verdiği şeyin sûretini yol üstünde bırakır. Yol üstünde bıraktığı bu sûreti, yoldan geçen başka bir mânâyâ hiç bağlantı olmasa da giydiren, takar, bulaştırır veya perde eder. Eğer geçen mânâ yüce ve temiz, sûret de pis ve rezil ise bu durumda giymek yoktur, temas vardır. İşte vesveseli adam bu teması giymekle karıştırır, bunu giymek zanneder. Nezih ve temiz mânâların pis ve rezil sûretler tarafından kuşatıldığını sanır. "Eyvah!" der, "Kalbim ne kadar bozulmuş! Bu aşâğılık düşünceler beni mahv edecek!" Şeytan bu damardan çok istifade eder.

Oysa, nasıl ki içimizde gerçekten var olan necâset, namaza zarar vermemekte, namazı bozmamaktadır. Mukaddes mânâların hayalde pis sûretlerle yan yana bulunması da zararsızdır. Câmîde, namazda, Allah'ın âyetlerini okuyup tefekkür ederken, birden bir heyecanlı hal veya bir iştihâ hissimize dokunup bizi en çirkin ve en pis bir hayâlî manzaraya götürse de, bunda beis yoktur, sakınca yoktur, zarar yoktur, tehlike söz konusu değildir. Bu durum namazı bozmaz.

Yalnız nazarı ve hayali bu pis manzarada yürütmemeli, bu düşünceyi kendi irâdemizle sürdürmemeli; kendi haline bırakmalıyız. Kendi haline bırakırsak bu kötü düşünce ve hayaller kaybolup gidecekler, bizi rahatsız etmeyeceklerdir.

Dipnot:

- (1)Mü'minûn Sûresi: 97, 98;
- (2)Nas Sûresi: 1-6;
- (3)Felak Sûresi: 1-5;
- (4)Bedüzzaman, Sözler, 248;